

Erityisavustuksen hakeminen opetus- ja kulttuuriministeriöltä kirjastopalvelukokonaisuuden kirjastoverkon yhteisten palveluiden Yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston kehittämishankkeelle.

Hankesuunnitelma

Yleisten kirjastojen e-aineistokokoelmat vaihtelevat kunnittain ja ovat jakautuneet usealle eri kolmansien osapuolten palvelualustalle. Kunnilla on keskenään varsin erilaiset mahdollisuudet tarjota kirjastojen digitaalisia aineistoja. Kaikkien kuntien yhteisen e-kirjaston kehittämishankkeen tavoitteena on luoda Suomeen yleisten kirjastojen yhteinen e-kirjasto, sitä ylläpitävä organisaatio ja toimintamallit.

Yhteisen e-kirjaston organisoinnilla ja toimeenpanolla halutaan parantaa kuntien asukkaiden tasa-arvoa kirjastojen digitaalisten sisältöjen saatavuuteen ja käyttökokemukseen. Lisäksi pyritään siirtymään nykyisestä hajanaisesta, erilaisiin palveluntarjoajiin keskittyvästä mallista kirjastojen hallinnoimaan yhden luukun e-kirjastoon, jossa käyttäjäkokemus olisi aiempaa yksinkertaisempi.

Tavoitteet

1. Varmistaa digitaalisten kirjastoaineistojen yhdenvertainen saatavuus Suomessa.
2. Luoda käyttäjälähtöinen yleisten kirjastojen palvelu, joka toteuttaisi yhden luukun e-kirjaston tavoitteen.
3. Laadukkaiden digitaalisten aineistojen saatavuuden varmistaminen kirjastokäyttöön pitkällä tähtäimellä.
4. Luoda perustettavan organisaation toimintamallit ja verkostoyhteistyö suunnitellen yhdessä kirjastokentän, sisältöorganisaatioiden ja muiden sidosryhmien kanssa.
5. Perustaa organisaatio, jonka kautta voidaan luoda ja ylläpitää pysyvät yhteisen e-kirjaston toimintamallit hankevaiheen jälkeen.

Tavoitteiden toteuttamiseksi hanke suunnittelee ja pilotoi yleisten kirjastojen yhteistä e-kirjastopalvelua. Alatavoitteita yllä olevien teemojen edistämiseksi ovat:

1. Yhdenvertaista saatavuutta varten hankkeessa luodaan ratkaisuja kuntien yhteiseen palveluun.
 - a) Pilotoida ja luoda yhteinen kirjautumisjärjestelmä ja e-kirjastotunnus.
 - b) Suunnitella, hyväksyttää ja viestiä kirjasto- ja kuntatasolla yhteinen e-aineistojen kokoelma kaikkien Suomen kirjastojen käyttöön.
2. Kilpailuttaa, testata ja kehittää teknologiaratkaisu selvitystyön ehdotusten mukaisesti.
 - a) Huomioida kehitystyössä erityisesti käyttäjätarve. Valinnoissa pyritään huomioimaan myös sidosryhmien tarpeet ja etsimään ketteriä ratkaisuja.
 - b) Suunnitella ja testata teknologiaratkaisujen dynaamisia ja älykkäitä ominaisuuksia, ja pyrkiä edistämään järjestelmän mahdollisuuksia omadata-ratkaisujen käyttöön esimerkiksi suosittelujen mahdollistamiseksi.
 - c) Toimia yhteistyössä Kansalliskirjaston kanssa ja huomioida Finnan valmiit ratkaisut.
3. Luoda yhteistyömallit eri aineistojen oikeudenomistajien kanssa.
 - a) Pilotoida uudenlaista yhteistyötä kustantajien ja tekijänoikeudenhaltijoiden kanssa. Neuvotella ja käynnistää pysyvä yhteistyö- ja ohjausmekanismi sisällön hallitsemiseksi.

- b) Suunnitella ja kokeilla erilaisia konkreettisia sisältöön liittyviä uusia toimintamalleja, esimerkiksi pilotoida hybridilisenssimallia kirja-aineistojen osalta valikoitujen kustantajien kanssa ja jatkaa testin onnistuessa eri aineistomuotoihin, esimerkiksi e-lehdet.
 - c) Etsiä tapoja tuottaa muita sisältöpalveluja mahdollisesti olemassa olevien julkisten toimijoiden (esim. Yle) kanssa.
4. Suunnitella ja perustaa organisaatio, joka mahdollistaa kunnille liittymisen yhteiseen e-kirjastoon.
- a) Luoda mm. yhteinen hallintomalli ja hankintamalli sekä mahdollisesti organisaatio, joka ylläpitää, johtaa ja kehittää yhteistä e-kirjastoa. Tätä voidaan mahdollisesti edistää alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen avustuksella tai nykyistä konsortiomallia kehittäen.
 - b) Luoda verkostojohtamisen muotoja. Etsiä kirjastokentän yhteiset toimintatavat sekä työskentely- ja päätösmallit, jotka paitsi mahdollistavat yli 300 kunnan läpäisevän verkostokehittämisen, myös luovat edellytykset organisaation ketterälle päivittäistoiminnalle ja yhteiselle päätöksenteolle.
 - c) Luoda verkostoyhteistyön malleja kirjastojen välille olemassa olevien metodien avulla. Osallistaa ja kouluttaa kirjastokenttää yhteisen palvelun ja tunnistautumisen tukihenkilöiksi lähikirjastoissa.
5. Varmistaa, että kaikki yllä olevat toimenpiteet tukevat hankevaiheen jälkeistä yhteisen e-kirjaston toimintaa.
- a) Hankeorganisaation jälkeisen pysyvän toimintamallin suunnittelu ja rakentaminen yhteistyössä kirjastojen ja hankkeen sidosryhmien kanssa.
 - b) Luoda, pohjustaa ja kehittää kirjastoille omia, julkisille palveluille soveltuvia käytäntöjä sekä ylläpitää ja kehittää tähän liittyvää asiantuntijuutta.

Hankkeen toteutus:

- Hankkeen kesto on 1.9.2021–31.12.2022
 - o Valmistelevia toimenpiteitä, kuten rekrytoinnit, RFI ja neuvotteluja Kansalliskirjaston kanssa 2021 vuoden syksystä. Kun hankeorganisaatio on saatu rakennettua, hankkeen toteutustyö alkaa 2022 alussa.